

"Nu avem o cultură a administrației publice de tip smart"

"Primarul ideal trebuie să ofere o viziune asupra viitorului orașului
împreună cu plan etapizat de progres către acel viitor"

Interviu cu domnul Marcel Foca, proprietarul Intergraph și fondatorul Lumea Geospațială

Marcel Foca are peste 20 de ani de experiență în domeniul tehnologiilor geospațiale și a creat sisteme informatice de anvergură pentru instituții publice și private din România. Scopul comun al soluțiilor create și implementate de Marcel Foca împreună cu echipa Intergraph este creșterea calității serviciilor publice și, implicit, creșterea calității vieții românilor.

Autor sau co-autor al mai multor articole și studii din domeniul geospațial și IT&C, Marcel Foca este activ implicat în Lumea Geospațială, Club România, Dispeceratul Civic și New Strategy Center.

"Primarul ideal trebuie să ofere o viziune asupra viitorului orașului împreună cu plan etapizat de progres către acel viitor"

Reporter: Este conceptul smart city o nouă găselniță pentru a cheltui bugetul public?

Marcel Foca: Tăioasă întrebare, care provoacă la un răspuns fără prea mult echivoc!

Propun să începem prin a arunca o privire la ceea ce se întâmplă în viața reală din punct de vedere al smart city, să vedem care sunt principalele lucruri pe care și le propun sau le așteaptă personajele unei comunități locale.

În primul rând, comunitatea - cetățeni și agenți economici - își dorește prin smart city anumite lucruri cum ar fi: respect față de cetățean, respect față de timpul cetățeanului, să simtă că primarul guvernează în interesul comunității și că soluțiile furnizate de primar sunt durabile pe termen lung. În general comunitatea își dorește ca interacțiunea cu serviciile publice ale primăriilor să fie mai degrabă o plăcere și nu un conflict.

Primarii, aleșii comunității, își doresc alte lucruri, tot prin smart city: să asfalteze, să renoveze școli, să pună leduri la iluminatul public, să pună semafoare inteligente; în general își propun să eficientizeze serviciile publice și-și doresc proiecte cu vizibilitate la nivelul comunității;

Unii primari au un puternic departament de promovare, prin urmare țara este plină de „realizările” lor, iar alții primari fac și tac.

Nu este de neglijat nici aportul mediatic al furnizorilor de tehnologie: în ziua de azi aproape orice este smart, de la o bancă într-un parc și până la managementul traficului. Cu toții afirmă că soluțiile lor sunt cele mai smart din lume și o spun atât de vocal încât, auzindu-i, ai impresia că trăiești într-un "stupid city" dacă nu cumperi de la ei.

În această eterogenitate de opinii și așteptări, oare cum putem discerne între proiectele din bani publici care produc rezultate de tip oraș inteligent și proiectele despre care doar se spune că-și propun să producă un oraș inteligent?

Care ne sunt criteriile pentru departajarea adevăratelor realizări față de găselnițe?

Care ne sunt criteriile de evaluare în căutarea acestui răspuns?

Mai mult, dacă membrii comunității locale nu au criterii comune de evaluare a performanței unui primar, atunci mai poate fi vorba și de altă cheltuire a banului public decât pe "găselnițe" („a făcut ce i-a plăcut lui, dar pe noi nu ne ajută")?

Dacă este să ne raportăm la cea

mai populară sursă de informare, Wikipedia (https://en.wikipedia.org/wiki/Smart_city - accesat la 11 aprilie 2017), atunci aflăm că smart city este o viziune de integrare a tehnologiilor de informații și comunicații (IT&C) cu tehnologia internetului lucrurilor (IoT - internet of things) pentru a gestiona bunurile orașului. Din această perspectivă înțelegem că orice proiect de IT și comunicații integrat cu câțiva senzori (de regulă cât mai mulți și în locuri cât mai aglomerate) este un proiect de smart city.

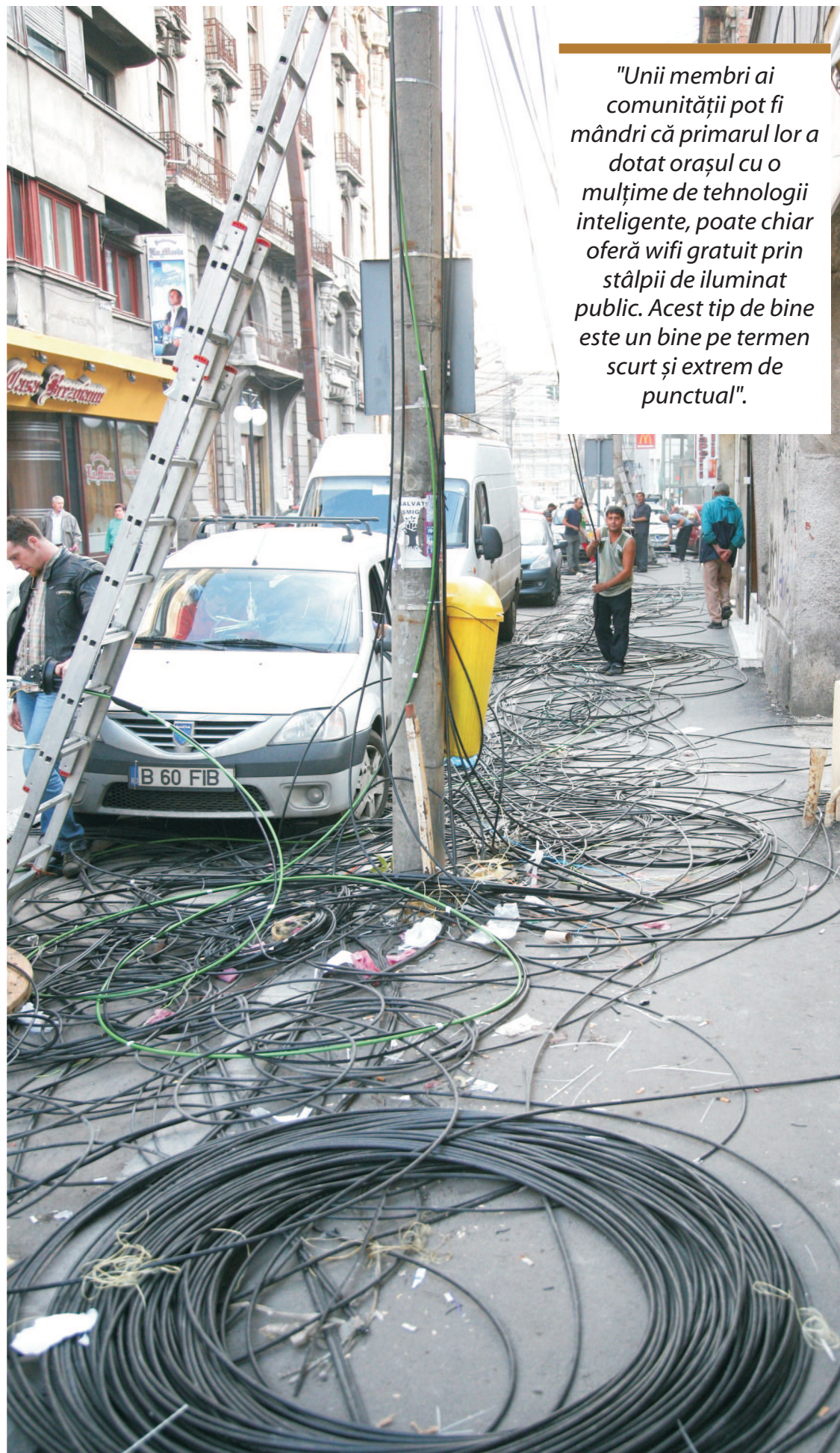
Definițiile folosite de Uniunea Europeană (<http://ec.europa.eu/eip/smartcities/>) și de Smart City Council (<http://smartcitiescouncil.com>) pentru smart city converg între ele: utilizarea tehnologiilor IT&C și IoT în scopul creșterii eficienței și eficacității către calitatea vieții și competitivitatea comunității.

Deși ambele abordări presupun utilizarea tehnologiilor moderne, IT&C și senzori și echipamente conectate la internet în activitatea de gestiune a unei comunități, există o diferență esențială între cele două abordări care constă în scopul declarat: cum va arăta orașul nostru atunci când ne vom fi atins obiectivul?

Potrivit definiției populiste și simpliste, adică Wikipedia, la final de drum de smart city vom fi un oraș care a cumpărat multă tehnologie. Dar potrivit definiției UE și a Smart Cities Council, la final de drum vom fi un oraș cu o calitate ridicată a vieții și care își asigură viitorul pe termen lung.

Cele două abordări generează în practică următoarele tipuri de rezultat:

(continuare în pagina 6)

"Unii membri ai comunității pot fi mândri că primarul lor a dotat orașul cu o mulțime de tehnologii inteligente, poate chiar oferă wifi gratuit prin stâlpii de iluminat public. Acest tip de bine este un bine pe termen scurt și extrem de punctual".

(urmare din pagina 5)

- semaforizare inteligentă (dotare cu tehnologie modernă) versus timp maxim de traversare a orașului de 20 min (indicator de performanță cu impact direct în calitatea vieții);

- modernizarea și dotarea școlilor cu wifi și cu tablete versus rată de abandon școlar de sub 2%.

Prima abordare este simplistă și se referă doar la drum (hai să cheltuim pe tehnologie), pe când abordarea exhaustivă se referă în primul rând la scop și doar apoi la drumul identificat către atingerea scopului. Faptul că cele două abordări se referă la același drum (utilizarea tehnologiei moderne) nu înseamnă deloc că la capătul drumului vom găsi același rezultat. După cum ați văzut din cele 2 exemple de mai sus, diferențele de rezultat sunt considerabile.

Unii membri ai comunității pot fi mândri că primarul lor a dotat orașul cu o mulțime de tehnologii inteligente, poate chiar oferă wifi gratuit prin stâlpii de iluminat public. Acest tip de bine este un bine pe termen scurt și extrem de punctual. În acest scenariu nu contează cât din bugetul public este consumat pentru a furniza respectivul bine și nici chiar dacă este singura inițiativă „de bine” sau mai există și alte rezultate similare.

Alții ar putea fi mulțumiți doar dacă primarul a atras în comunitate agenți economici care să ofere joburi cu nivel ridicat de salarizare, dacă orice deplasare în oraș și orice contact cu serviciile publice generează plăcerea interacțiunii, dacă copiii nu sunt nevoiți să plece din oraș pentru a-și putea manifesta pasiunile. Acest tip de bine este unul pe termen lung și global: fiecare aspect al binelui este în echilibru cu toate celelalte aspecte importante pentru comunitate.

Astfel de exemple sunt nenumărate, în toate domeniile. Trebuie să recunoaștem că obiectivul de oraș inteligent poate fi atins într-o proporție semnificativă și fără utilizarea tehnologiilor moderne (cum este cazul primarilor care pun cetățeanul în centrul preocupărilor primăriei), dar utilizarea acestor tehnologii crește semnificativ gradul de impact al politicilor primarului. Altfel spus, se poate obține un nivel minim de smart city dacă avem parte de o conducere cu viziune, cu competență și cu capacitate de execuție a pla-

nurilor, dar nu avem tehnologii moderne. De asemenea, sigur nu se obține smart city dacă avem doar tehnologie modernă însă achiziția ei este lipsită de o viziune clară asupra unui oraș inteligent.

Ideal este să avem un primar cu o echipă de conducere care dovedește viziune despre cum arată propriul oraș în variantă (și mai) smart, viziune dublată de competență și de capacitate de execuție a proiectelor. Această echipă va folosi tehnologiile moderne în acele proiecte care produc impact benefic la nivelul comunității locale și care generează dezvoltare economică locală.

Reporter: Ce înseamnă un oraș inteligent? Cum vedeți dumneavoastră idealul?

Marcel Foca: După zeci ani în care am furnizat soluții, nu doar tehnologii, către administrația publică și am ajutat primarii să identifice cele mai inteligente soluții cu puțință pentru provocările comunităților lor, pot afirma că este nevoie de trei ingrediente principale pentru a transforma o comunitate locală într-una și mai inteligentă: guvernarea în interesul comunității; viziune și obiective clare despre calitatea vieții și dezvoltare sustenabilă; viziune și obiective clare despre competitivitatea comunității.

Primul ingredient este mai mult despre valorile morale practicate în relația cu comunitatea. Astfel în momentul în care un (viitor) primar își pune problema „care este interesul comunității” și „care ar fi soluțiile ideale pentru specificul local” ajunge să constate imediat diferențele de opinii atât dintre el și comunitate, dar și dintre reprezentanții comunității. Practica ne învață că abordări de tip top-down, „eu știu mai bine ce vă trebuie vouă, voi nu înțelegeți situația”, nu sunt abordări sustenabile. Un astfel de primar top-down poate avea noroc o dată, de două ori, ca inițiativele să-i fie acceptate de comunitate, însă ulciorul nu merge de multe ori la apă. Soluția sustenabilă pe termen lung este cea bazată pe respect reciproc, respect care se construiește greu, dar este la fel de trainic precum efortul de realizare. Astfel cele două părți, primarul și comunitatea, au dialog permanent pentru păstrarea înțelegerii comune asupra problemelor reale și a soluțiilor identificate. La acest nivel de colaborare dintre părți, primarul

"Standardul ISO 37120/2014 reprezintă consensul comunității internaționale cu privire la modul în care este definită calitatea vieții și dezvoltarea sustenabilă. Simpla utilizare a acestui standard în evaluarea stării comunității locale are un impact benefic în multiple planuri: ajută la identificarea problemelor reale (spre deosebire de cele de suprafață); ajută la conturarea și fundamentarea proiectelor cu cel mai mare impact benefic; favorizează alinierea viziunilor, primar + comunitatea locală, despre prezentul și viitorul orașului".

nu are altceva de făcut decât să se asigure că proiectele promise se derulează în termenii agreeți inițial, iar comunitatea îi va da o mână prietenească de ajutor în identificarea și soluționarea abaterilor de la planul agreeț în comun. Tot comunitatea va fi cea care va veni cu multe idei bune, primarul neavând altceva de făcut decât să vegheze la existența cadrului prin care comunitatea să-și poată exprima creativitatea.

Următoarele două ingrediente, calitatea vieții și dezvoltare sustenabilă împreună cu competitivitatea comunității, sunt mai degrabă despre competența de administrare a unui oraș. Ele asigură o înțelegere unitară asupra viitorului comun (cum vom arăta atunci când ne vom îndeplini planurile?) și asupra drumului ales către atingerea aceluia viitor. Fiecare dintre aceste două ingrediente reprezintă un domeniu vast și merită să fie tratat corespunzător. Acum punctez doar un singur aspect referitor la calitatea vieții: standardul ISO 37120/2014 care reprezintă consensul comunității internaționale cu privire la modul în care este definită calitatea vieții și dezvoltarea sustenabilă. Simpla utilizare a acestui standard în evaluarea stării comunității locale are un impact benefic în multiple planuri:

ajută la identificarea problemelor reale (spre deosebire de cele de suprafață); ajută la conturarea și fundamentarea proiectelor cu cel mai mare impact benefic; favorizează alinierea viziunilor, primar + comunitatea locală, despre prezentul și viitorul orașului.

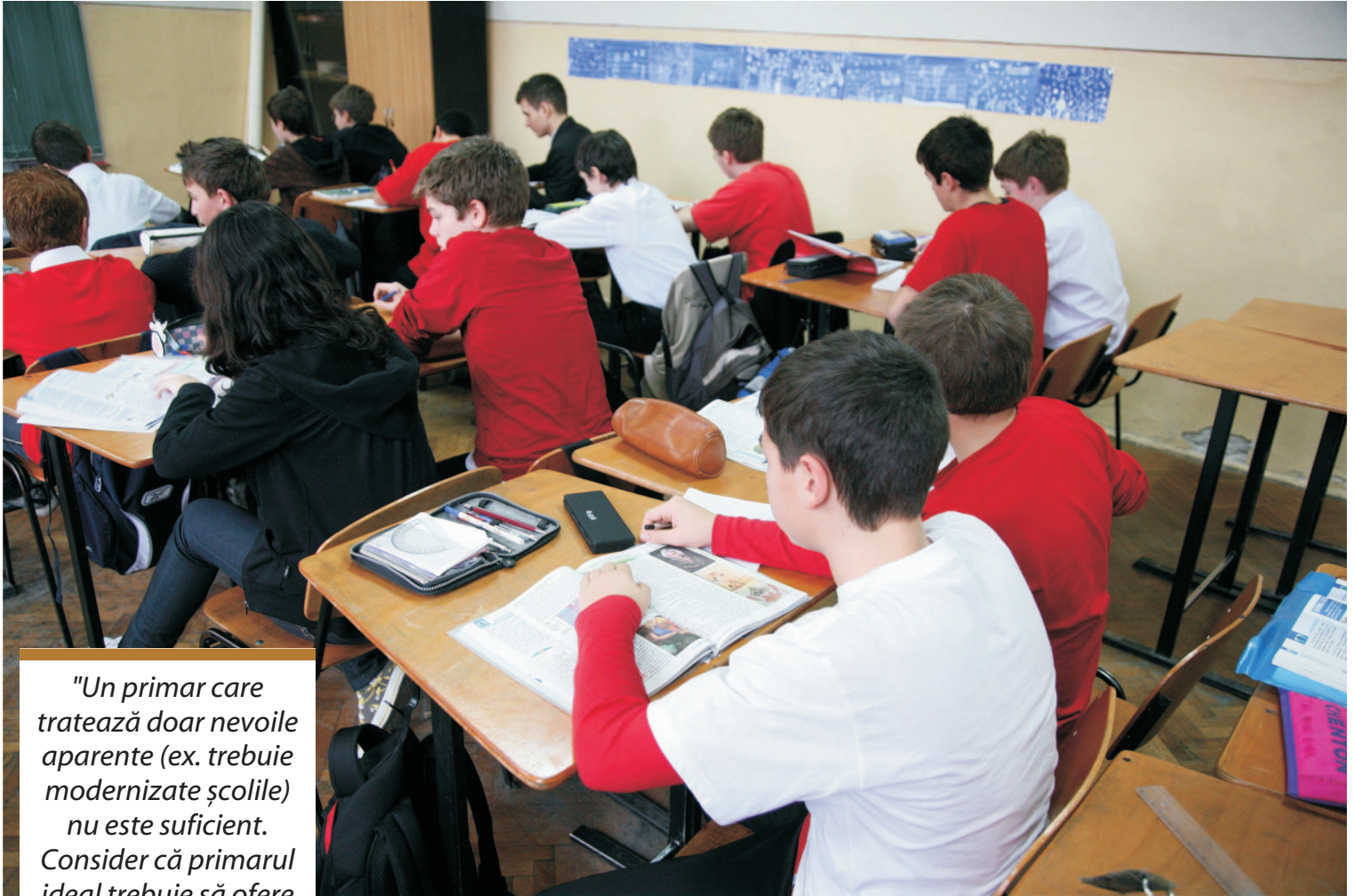
Reiau exemplul educației menționat la început: și eu îmi doresc ca toți copiii, nu doar ai mei, să învețe în școli curate și dotate modern. Dacă ne uităm în ISO 37120/2014 în secțiunea educație, atunci ne dăm repede seama că doar amenajarea și modernizarea școlilor nu este suficientă pentru creșterea calității vieții și asigurarea unei dezvoltări sustenabile în orașul nostru. Și că este mult mai important să asigurăm o rată redusă de abandon școlar. Într-adevăr, cum arată o comunitate în care 30-40% din membrii ei nu au studii minime spre deosebire de o

comunitate în care peste 98% din membri au cel puțin studii medii? Așadar este util să modernizăm școlile (binele pe termen scurt, nesustenabil), dar mai important este să generăm o rată ridicată de absolvire (binele pe termen lung, sustenabil).

Nu m-aș opune niciodată unui proiect de modernizare a școlilor. Însă dacă aceasta este singura inițiativă lansată de primar în domeniul educației și pentru ea cheltuie întreg bugetul alocat educației, atunci cer ca nu toți banii să meargă în modernizare, ci să alocate sume și pentru binele pe termen lung, pentru binele sustenabil.

Un primar care tratează doar nevoile aparente (ex. trebuie modernizate școlile) nu este suficient. Consider că primarul ideal trebuie să ofere o viziune asupra viitorului orașului

(continuare în pagina 8)

"Un primar care tratează doar nevoile aparente (ex. trebuie modernizate școlile) nu este suficient. Consider că primarul ideal trebuie să ofere o viziune asupra viitorului orașului împreună cu plan etapizat de progres către acel viitor".

(urmare din pagina 7)

împreună cu plan etapizat de progres către acel viitor. Un astfel de primar m-ar determina să mă angajez social mult mai mult decât simpla participare la vot. Dacă primarul îmi arată bună credință și competență, atunci returnez și eu aceleași valori. Aș contribui cu resursele și competențele mele la realizarea respectivului viitor comun și mi-aș convinge și prietenii și vecinii ca să procedeze la fel.

Cele trei ingrediente enunțate de mine sunt definite din perspectiva dimensiunilor ușor verificabile de către comunitate, astfel încât să poată exista un dialog și o dezbatere cât mai largi la nivelul comunității. Abordarea riguroasă propusă de experții UE definește 6 dimensiuni

care alcătuiesc completitudinea unui oraș inteligent: guvernanta, economie, mobilitate, mediu, populație și locuire.

Reporter: Unde se află România în acest moment din punct de vedere al dezvoltării conceptului de smart city?

Marcel Foca: Consider că, la nivel național, în privința smart city ne aflăm la început de drum. Nu pentru că nu ar exista orașe românești cu care să ne putem mândri în lume, asta în mod cert avem, ci pentru că nu avem o cultură a administrației publice de tip smart. Înseamnă că orașele din România care au devenit inteligente au ajuns așa din cauza unor cazuri punctuale de primar-lider care au demonstrat viziune clară și putere de execuție dublate de un dialog cu comunitatea bazat pe respect reciproc. Așadar cazuri punctuale și nu rezultatul unei abordări sistematice ca parte a unei strategii naționale.

Mai afirm cu certitudine că acolo unde primarul a reușit să transforme orașul într-unul inteligent, drumul către succes a fost facilitat de o solu-

ție geospațială care a permis cunoașterea completă a teritoriului în toată complexitatea realității. Iar această cunoaștere a permis fundamentarea proiectelor care au dus orașul către succes. Chiar Smart Cities Council recomandă ca primul pas către un oraș inteligent să fie cunoașterea integrală și detaliată a teritoriului, materializată într-o soluție geospațială care să permită simulări de impact în vederea identificării scenariilor optime de transformare și dezvoltare.

Reporter: De ce nu este Bucureștiul un oraș smart?

Marcel Foca: În primul rând structura administrativă și modul de alegere al celor 1+6 primari contribuie din plin la un oraș disfuncțional. Cred că vom putea vorbi cu adevărat de smart city în București doar atunci când vom avea un proiect politic unitar la nivelul capitalei. În lipsa acestei condiții obligatorii (nu și suficiente) putem vorbi doar despre inițiative punctuale cu aromă de smart city, dar nu despre un oraș cu adevărat inteligent.

Reporter: Care ar fi rolul autorități-

lor în dezvoltarea conceptului de smart city? Pot înțelege actualii primari aleși avantajele unui oraș smart?

Marcel Foca: Orice autoritate publică, prin urmare și o primărie, are trei opțiuni de inovare, inclusiv în domeniul smart city:

- Poate „cumpăra” inovarea: este vorba de achiziții publice care includ un grad semnificativ de inovare, chiar concursuri de soluții;

- Poate „produce” inovarea: este vorba de propriile laboratoare sau incubatoare de idei;

- Poate „orchestra” inovarea: poate atrage și îmbina în mod armonios sinergiile existente la nivelul comunității astfel încât să evidențieze ideile inovatoare pentru comunitate; ideile astfel rezultate pot fi recompensate atât prin premii constituite din sinergiile locale (inclusiv prin recunoaștere și promovare publică, nu doar prin premii materiale), cât și prin punerea ideilor în practică.

Deși în România este un fapt mai puțin obișnuit, opțiunea orchestrării sinergiilor existente la nivelul comunităților este deja un fapt cotidian

pentru instituțiile publice din țările occidentale. Această abordare oferă multiple avantaje autorității publice, cum ar fi identificarea de soluții inovatoare la probleme extrem de particulare unei anumite comunități, cost redus și implicare socială crescută.

În acest context rolul primarului nu este acela de a fi cel mai expert dintre experții de smart city, ci de a faci-

"Cred că vom putea vorbi cu adevărat de smart city în București doar atunci când vom avea un proiect politic unitar la nivelul capitalei. În lipsa acestei condiții obligatorii (nu și suficiente) putem vorbi doar despre inițiative punctuale cu aromă de smart city, dar nu despre un oraș cu adevărat inteligent".

lita și întreține mecanisme de inovare socială, printre care și inovarea necesară unui oraș inteligent.

Reporter: Cât de expus este un oraș smart atacurilor cibernetice? Cum pot fi ele contracarate?

Marcel Foca: Vulnerabilitățile cibernetice nu trebuie să fie o sperietoare pentru cei care doresc să demareze proiecte de smart city. Într-adevăr, orice sistem informatic este vulnerabil la atacuri, indiferent dacă respectivul sistem este sau nu conectat la internet. Dacă însă considerăm că impactul unui atac cibernetic nu este mai mare decât impactul unei guvernări proaste, atunci prioritatea firească pare a începe cu întărirea orașului prin sisteme de tip smart city și doar apoi continuă cu problematica protecției cibernetice.

Iar când ajungem la capitolul protecției cibernetice suntem deja mult mai liniștiți decât în cazul transformării orașului într-unul inteligent: unul dintre furnizorii de tehnologie

de securitate cibernetică din top 5 mondial este din România! Autoritățile publice din România nu au altceva de făcut decât să-și negocieze un contract inovativ cu producătorul românesc a cărui valoare este recunoscută pe plan mondial.

Reporter: Care este, din punctul dvs de vedere, "cel mai smart" oraș din lume?

Marcel Foca: Nu cred că în acest moment putem vorbi de un clasament cu cele mai inteligente orașe, ci doar de orașe inteligente. Lipsa de relevanță a unui clasament provine în principal din criteriile care pot sta la baza clasamentului: viziunile asupra orașului inteligent au fost agregate și aliniate doar recent, prin urmare criteriile sunt atât de recente încât orașele considerate de toată lumea ca fiind inteligente nu au apucat să-și reevalueze realizările din perspectiva criteriilor unanim acceptate. De exemplu UE a lansat documentele cadru pentru smart

city în anul 2014, iar ISO 37120 a fost adoptat tot în 2014. Acestea sunt principalele documente care ajută la transformarea etichetelor în criterii, cel puțin pe teritoriul UE.

Însă la nivelul etichetelor, adică al bunului simț al observatorului obișnuit, putem spune că un oraș inteligent este cel care atrage deopotrivă oameni (de toate vârstele) și companii (de toate mărimile și din mai toate domeniile de activitate), adică un oraș care crește din toate punctele de vedere și fără să genereze crize majore. Acestea sunt semnele perceptibile de către observatorul obișnuit, sunt semnele unei administrații care privește în perspectivă și rezolvă înțelept problemele apărute. De fapt acestea sunt lucrurile care contează la finalul zilei pentru cei care trăiesc sau doresc să trăiască în respectivul oraș.

